

Utrecht, 16 maart 2020

Onderwerp: Handreiking Commissie van Toezicht in Corona tijdperk

In toenemende mate grijpen maatregelen om het Corona virus in te dammen in, in maatschappelijke processen. Ook het gevangeniswezen (PI's, Tbs-inrichtingen, Jeugd- en Vreemdelingendetentiecentra) ontkomt niet aan bijzondere maatregelen. De maatregelen treffen ook het werk van de (leden van de) Commissies van Toezicht. De Klankbordgroep CvT's acht het van belang dat zoveel mogelijk één lijn wordt getrokken in optreden en werkzaamheden van de (leden van) de CvT's en dat die lijn ook zoveel mogelijk wordt gedeeld door de (vestigings)directeuren.

Het werk van de Commissies van Toezicht is geborgd in artikel 7 PBW en in daarmee min of meer vergelijkbare wet- en regelgeving. Het werk kent vier hoofdtaken:

- a. toezicht op de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming
- b. kennisnemen van grieven
- c. behandeling van klaagschriften en
- d. advies aan Minister, RSJ en de directeur

De "uitzonderingstoestand" die is ontstaan door de anti-Corona maatregelen vragen om aanpassingen in het CvT-werk en legitimeren die ook. De maatregelen zijn onmiskenbaar van invloed op de rechtspositie van justitiabelen. Toch kunnen die maatregelen niet inhouden dat de rechtspositie van de gedetineerden tijdelijk buiten werking wordt gesteld. Ook de bejegening zal door de maatregelen in praktische zin aanpassingen ondervinden.

Vanaf centraal niveau (DJI) zijn inmiddels maatregelen bekend gemaakt, die onder de verantwoordelijkheid van de vestigingsdirecteur (VD) moeten worden uitgevoerd. Kern van de maatregelen is dat de bewegingen van "buiten naar binnen - vice versa" zoveel als mogelijk worden beperkt. In de maatregelen is tot nu toe aan positie en taak van de commissies van toezicht geen aandacht besteed. Daarom dit advies van de Klankbordgroep aan de voorzitters en leden van de CvT's. Het advies volgt de hoofdtaken, als hiervoor genoemd.

a. toezicht op de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming

De situatie die is ontstaan vraagt om specifiek contact tussen de vestigingsdirectie en de (vice)voorzitter van de Commissie van Toezicht.

Advies Klankbordgroep: de vestigingsdirecteur en de (vice)voorzitter van de Commissie van Toezicht hebben 1 x per week - of zoveel vaker als nodig of gewenst is - een geagendeerd overleg, waarin zij de gang van zaken in de inrichting/instelling bespreken in het licht van de rechtspositie en bejegening van de gedetineerden.

De maandelijkse vergadering van de CvT met de vestigingsdirectie:

Advies Klankbordgroep: deze vergadering kan vooralsnog vervallen en worden vervangen door digitale informatie aan de leden van de CvT, verzorgd door secretaris van de CvT op basis van door de VD verstrekte informatie.

Voor wat betreft de reguliere activiteiten van de CvT heeft de **secretaris** een bijzondere positie. De secretaris behoort formatief tot het personeelsbestand van de Rechtbank, (de werkzaamheden zijn veelal een deel van de functie van die medewerker) en valt daarmee ook onder de maatregelen die de Rechterbanken hebben getroffen. Die houden veelal in “werken van huis uit”, tenzij..... Dit uitgangspunt zal ook van toepassing zijn voor de CvT-werkzaamheden van de secretaris.

b. kennisnemen van grieven

De maandcommissaris bezoekt de gedetineerden voor de bespreking van hun grieven.

Advies Klankbordgroep: geen fysieke bezoeken van de maandcommissaris aan de gedetineerden in de inrichtingen. Middels het overleg tussen de VD en de (vice)voorzitter van de CvT wordt een telefonische dan wel digitale mogelijkheid gecreëerd om het contact tussen de gedetineerde en de maandcommissaris te realiseren.

c. behandeling van klaagschriften

De behandeling van beklag gebeurt door de beklagcommissie uit of namens de CvT. Normaliter houdt de beklagcommissie zitting in de inrichting. Het is een taak die per definitie contacten tussen “binnen en buiten” inhoudt. (Raadslieden/ transporten etc.)

Advies Klankbordgroep: er worden (voorlopig) geen fysieke zittingen van de beklagcommissie meer gehouden in de inrichtingen. In plaats van fysieke zittingen kunnen voor zaken die niet kunnen worden uitgesteld zittingen worden georganiseerd met behulp van digitale middelen (skype/video/telefoon). De inspanningsverplichting om hierin te voorzien berust bij de directeur van de inrichting. Een onderscheid in zaken die uitstel verdienen en welke niet, kan worden gemaakt in het overleg tussen de (vice)voorzitter CvT en de VD. Daarbij kunnen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- a. een verhoogde inspanning om in de inrichtingen grieven en klachten in goed overleg op te lossen
- b. klachten en grieven met geringe impact (bagatelzaken) uitstellen tot nader order. Gedetineerden en hun advocaten worden hiervan op de hoogte gesteld
- c. de ontvankelijkheidsvereiste strenger dan gebruikelijk te bezien
- d. zaken die uitstel gedogen onderscheiden (bv. zaken over beslissingen die al ten uitvoer zijn gelegd en waar de afdoening dus gaat over gegrond/ongegrond + event. compensatie)
- e. zaken zo mogelijk enkelvoudig afdoen door de voorzitter van de beklagcommissie met administratieve ondersteuning van de secretaris (en de juridisch medewerker van de inrichting/instelling)
- f. advocaten worden zo veel mogelijk in de gelegenheid gesteld met hun cliënten te overleggen en deel te nemen aan de digitale zitting

Er kan in deze situatie, zoals op heel veel maatschappelijke terreinen, niet worden teruggevallen op ervaring; er zal ongetwijfeld geïmproviseerd moeten worden. De CvT's worden dringend verzocht relevante ervaringen te delen met het Kenniscentrum Commissies van Toezicht. Van daaruit zal voor actuele verspreiding worden zorggedragen.

Dit advies is op 16 maart 2020 voorgelegd aan de hoofddirecteur van DJI met de vraag hiermee in te stemmen en aan te bieden als richtlijn aan de vestigingsdirecteuren.

Klankbordgroep Commissies van Toezicht